

Nr 136.

Av herr **Engberg**, om befrielse för stiftelsen Seth M. Kempes Minne från arvsskatt.

Genom testamente den 11 december 1936 har framlidna professorskan Lotty Bruzelius, född Kempe, förordnat att till en stiftelse, benämnd stiftelsen Seth M. Kempes Minne, skulle vid hennes frånfälle med äganderätt överlämnas i hennes dödsbo vid frånfället befintliga aktier i Mo och Domsjö aktiebolag.

Enligt i testamentet intagna stadgar för stiftelsen har föreskrivits att stiftelsen skall inom Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län fullfölja religiösa, välgörande, sociala, vetenskapliga, konstnärliga eller eljest kulturella syften samt främja jordbruket inom dessa län.

Professorskan Bruzelius avled den 11 januari 1941. Vid hennes frånfälle funnos i boet 15,250 aktier i Mo och Domsjö aktiebolag. Dessa aktier skola enligt testatrix förordnande fördelas på två fonder sålunda att $\frac{4}{10}$ av dem skola tillfalla Seth M. Kempes fond I och $\frac{6}{10}$ tillfalla Seth M. Kempes fond II. Efter denna fördelningsrund tillfalla 6,100 aktier fond I och 9,150 aktier fond II. Enligt testatrix förordnande äro fonderna var för sig att anse såsom särskilda rättssubjekt. Då aktiekursen den 11 januari 1941 var 125 kronor uppgår testamentsandelen för fond I till 762,500 kronor och för fond II till 1,143,750 kronor med en arvsskatt av respektive 175,260 kronor och 338,600 kronor eller tillhopa 513,860 kronor.

Då erläggande av denna arvsskatt skulle minska stiftelsens tillgångar med mer än en fjärdedel, vore det uppenbart, att stiftelsens möjligheter att förverkliga de med stiftelsen avsedda allmännyttiga ändamålen härigenom komme att i hög grad beskäras. Stiftelsens styrelse har därför i underdånig skrivelse den 12 maj 1941 hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes avlåta proposition till riksdagen med förslag att stiftelsen måtte befrias från utgivande av arvsskatt efter professorskan Bruzelius.

Styrelsen har till stöd för sin underdåniga hemställan anfört ytterligare följande.

Genom gåvobrev den 7 november 1936 har professorskan Bruzelius i livstiden till en stiftelse benämnd Stiftelsen J. C. Kempes Minne donerat 15,000 aktier i Mo och Domsjö aktiebolag, därvid sistnämnda stiftelses uppgift angivits på enahanda sätt som för stiftelsen Seth M. Kempes Minne. Styrelsen funne härav framgå, att såväl den nya som den äldre stiftelsen avsåge att tillgodose allmännyttiga syften, som falla inom ramen för statens verksamhet. Såvitt styrelsen hade sig bekant funnes tidigare i Norrland ingen stiftelse förutom Stiftelsen J. C. Kempes Minne, som till storlek och syfte kunde jämföras med den nu ifrågakvarande Stiftelsen Seth M. Kempes Minne. Det fun-

nes väl dock ingen del av vårt land, som i samma grad som övre Norrland har behov av understöd av sådant art och sådan syftning som dessa båda stiftelser kunna erbjuda. En verkställd utredning utvisade att exporten från Norrland exklusive Gästrikland under åren 1871—1937 tillfört vårt land i dess helhet sammanlagt över 15 milliarder kronor, varav cirka 11.5 milliarder efter sekelskiftet, allt omräknat efter 1937 års penningvärde. Man kunde våga påstå, att en export av denna omfattning i utomordentlig grad medverkat till höjande av landets utveckling och välstånd. Norrland hade dock icke i högre grad blivit delaktigt av detta välstånd. Levnadsstandarden där vore i genomsnitt låg, fattigdomen ej sällsynt, särskilt i de båda nordligaste länen. Professorskan Bruzelius hade genom sitt testamente fullföljt den redan genom den tidigare donationen yppade avsikten att tillgodose den landsända, därifrån hennes förmögenhet ytterst härflutit.

Västerbottens läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har i underdånig skrivelse anfört följande.

Förvaltningsutskottet, som erfarit att stiftelsen på grund av den stora arvsskatten icke torde bli i tillfälle att upptaga sin verksamhet under de närmaste åren, hemställde i underdånighet att arvsskatten måtte efterskänkas. Inom övre Norrland väntade alltjämt många uppgifter på sin lösning. Förvaltningsutskottet hade räknat på att flera av de ändamål, som kunde främjas genom fondens avkastning, skulle kunna tillgodoses inom den närmaste framtiden. Detta syntes vara desto angelägnare, som måhända medelstilldelningen i annan ordning icke kunde komma att ske i den omfattning, som förhållandena påfordrade. Under sådant förhållande skulle avkastningen av ifrågavarande fond kunna bringa lättnad i många fall och befrämja utvecklingen i länet. Blev nu däremot arvsskatten utkrävd, komme därigenom avsedda främjandet av övre Norrlands utveckling att skjutas än mer på framtiden, vilket syntes förvaltningsutskottet högst olyckligt.

Landshövdingarne i rikets tre nordligaste län ha i underdånig skrivelse den 1 juni 1941 anfört följande.

Den år 1936 av professorskan Lotty Bruzelius bildade stiftelsen J. C. Kempes Minne hade till uppgift att inom Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län fullfölja religiösa, välgörande, sociala, vetenskapliga, konstnärliga eller eljest kulturella syften samt att främja jordbruket. Under de senare åren hade anslag av stiftelsen beviljats främst till åtgärder som direkt eller indirekt komma att gagna jordbruket inom de tre nordligaste länen. För dessa län, där en nyskapande verksamhet på en mångfald områden vore nödvändig, hade det varit synnerligen värdefullt att denna möjlighet till erhållande av ekonomiskt stöd för åtgärder av sådant slag stått till buds. Sedan flera hade genom testamenteriskt förordnande av numera avlidna professorskan Bruzelius stiftelsen Seth M. Kempes Minne bildats, vilken erhållit samma uppgift och samma verksamhetsfält som stiftelsen J. C. Kempes Minne. Allmänt hystes den förhoppningen att Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län härigenom skulle beredas ytterligare medel för tillgodoseende av förefintliga trängande behov inom de områden som stiftelserna hade

till uppgift att fullfölja och främja. Emellertid hade den upplysningen lämnats, att stiftelsen under de närmaste åren icke kunde bli i tillfälle utdela anslag, om arvsskatten måste utgå enligt gällande bestämmelser. Landshövdingarne, som hade erhållit kännedom att stiftelsen ingivit underdånig framställning om åtgärder för arvsskattens efterskänkande, ville på det livligaste giva denna hemställan sitt stöd. Stiftelsen avsåge att på olika områden främja utvecklingen inom de tre nordligaste länen, främst beträffande jordbruket. En sådan uppgift syntes vara så lofvärd, att det måste framstå såsom mindre tilltalande om staten genom uttagande av en hög arvsskatt under ett antal år omöjliggjorde vidtagandet av åtgärder ägnade att främja utvecklingen på sätt den för det nordliga Sveriges väl ömmande givarinnan avsett. Då förhållandena i landets nordligaste delar voro i många avseenden andra och långt mera bekymmersamma än i sydligare landsändar syntes ett bifall till stiftelsens ansökan ej kunna medföra några konsekvenser. Däremot skulle det te sig egendomligt om avkastningen av en för denna landsända avsedd donation under en följd av år icke skulle kunna komma till avsedd användning utan i stället tillföras statskassan.

Kungl. statskontoret har i underdånigt utlåtande den 15 december 1941 på anförda skäl föreslagit att den å fond I belöpande arvsskatten efterskänkes.

Under återopande av de skäl, som anförts i landshövdingarnes ovan återgivna underdåniga yttrande hemställer jag,

att riksdagen medgiver stiftelsen Seth M. Kempes Minne frihet från arvsskatt beträffande såväl stiftelsens fond I som dess fond II.

Stockholm den 20 januari 1942.

Arthur Engberg.